

4. Галушкіна Т. П. Джерела економічного зростання в умовах моделі «зеленої» економіки [Електронний ресурс] / Т. П. Галушкіна // Формування ринк. відносин в Україні : зб. наук. праць. – Київ, 2013. – № 5. – С. 71–74. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2013_5_18.pdf. – Назва з екрана.
5. Robert P. Bringer, Tom Zosel. «Environmental Pollution Control: Making Pollution Prevention a Corporate Priority», [Online]. Vol. 8. Available at: <http://www.ilo.org/oshenc/part-vii/environmental-policy/item/750-environmental-pollution-control-making-pollution-prevention-a-corporate-priority> (Accessed 10 Nov 2013).
6. Федина К. М. Теоретичні аспекти впровадження «зеленої» економіки в Україні [Електронний ресурс] / К. М. Федина // Проблеми раціон. використання соц.-екон. та природно-ресурс. потенціалу регіону: фінанс. політика та інвестиції. – Київ ; Рівне, 2013. – Вип. 19, № 1. – С. 216–224. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/prvse_2013_19_1_28.pdf – Назва з екрана.
7. Вахович І. М. Механізми стимулювання «зеленого» інвестування регіональної економіки [Електронний ресурс] / І. М. Вахович, Ю. О. Франчу // Екон. форум. – 2013. – № 3. – С. 54–57. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecfor_2013_3_10.pdf. – Назва з екрана
8. GIZ Україна / Офіційний сайт / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.giz.de/en/worldwide/32413.html>
9. Створення енергетичних агентств / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.giz.de/en/worldwide/32560.html>
10. Концептуальні засади корпоративної соціальної відповідальності в Україні [Текст] : монографія / Н. С. Орлова, А. О. Харламова; Донец. держ. унт упр. Київ : Кондор, 2014. – 276 с.
11. Програма ООН з навколишнього середовища [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://znaimo.com.ua/Програма_ООН_з_навколишнього_середовища.

УДК 369.011.4:351.84:330.59

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ І СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ: РОЗВИТОК ПОНЯТІЙНО- КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ

**ДЯТЛОВА В.В., д.е.н., професор,
завідувач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної та інноваційної
діяльності,
ГУТАРЕВА А.В., аспірант,
Донецький державний університет
управління (м. Маріуполь)**

Показано значення досліджень в сфері якості життя населення та соціальних стандартів. Визначено етапи розвитку понятійного апарату в світовому форматі, особливості етапів досліджень в Україні. Запропоновано введення поняття «соціальні параметри суспільства».

Ключові слова: *рівень і якість життя, понятійний апарат, етапи розвитку в світі та Україні, поняття соціальних параметрів суспільства.*

Показано значення досліджень в області якості життя населення і соціальних стандартів. Визначено етапи розвитку понятійного апарату в міжнародному форматі, особливості етапів досліджень в Україні. Предложено введення поняття «соціальні параметри суспільства».

Ключевые слова: *уровень и качество жизни, понятийный аппарат, этапы развития в мире и Украине, понятие социальных параметров общества.*

The importance of research in the sphere of quality of life and social standards has been shown. The stages of development of the conceptual apparatus in the global format, features of the stages of research in Ukraine have been defined. The introduction of the concept of «social dimensions of society» has been proposed.

Keywords: *level and quality of life, conceptual apparatus, stages of development in the world and Ukraine, concept of social dimensions of society.*

Постановка проблеми. Для будь-якої держави рівень та динаміка соціальних стандартів та показників якості життя населення, критерії яких свідчать про певний перебіг соціально-економічних процесів, є значимими орієнтирами щодо розвитку суспільства.

Потреба українського суспільства в соціально-економічному розвитку обумовлює необхідність вирішення проблеми, пов'язаної з визначенням та обґрунтуванням таких параметрів, спираючись на які можна було б констатувати, що прояв певного соціально-економічного процесу відображають певні якісні його ознаки, а встановлені критерії є підґрунтям для розроблення державної програми щодо стратегії розвитку національної економіки.

Теоретична та практична значущість проблеми, нагальна потреба ефективного функціонування системи державного забезпечення якості життя населення й соціальних стандартів в Україні на засадах використання світового та вітчизняного досвіду зумовили вибір теми дослідження, її актуальність та своєчасність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні науковці, при розгляді соціальних та економічних питань, правомірно посилаються на праці видатних дослідників – Д. Рікардо, А.Сміта, У. Петті, К. Маркса, А. Маршалла, Е. Енгеля й інших. Серед сучасних наукових праць, націлених на вирішення проблем забезпечення якості життя та соціальних стандартів в Україні, слід відзначити труди Н. Баранової і Т. Новікової [1], Д. Богині і В. Мандибури [2], Е. Лібанової [3], Г. Лопушняк [4], О. Мельниченко [5] й інших. Проте багатоваріантний термінологічний апарат, який є результатом вагомого внеску вчених у дослідження зазначеної проблеми, ускладнює розуміння їх сутності як економічних категорій.

Метою дослідження є конкретизація етапів розвитку понятійного апарату щодо рівня і якості життя населення та розкриття їх сутності в наукових дослідженнях.

Вклад основного матеріалу. Дослідження у соціально-економічній сфері пов'язані, тією чи іншою мірою, з розробкою проблематики в сфері забезпечення рівня та якості життя населення.

Зміст поняття «рівень життя», що застосовувався на початкових етапах, змінювався у міру його досліджень та розвитку суспільства (табл. 1).

Таблиця 1

Розвиток понятійного апарату щодо рівня та якості життя населення

Рік	Автор	Назва праці	Основний зміст поняття
І етап			
1776	Адам Сміт	Дослідження про природу і причини багатства народів	Досліджувалася залежність між продуктивністю та заробітною платою: «Не розміри національного багатства, а його постійне зростання спричиняє збільшення заробітної платні за працю».
1662	Уільям Петті	Трактат про податки та збори	З'ясовано ефективність системи соціального забезпечення та її вплив на рівень життя населення. Визначено роль держави за ринкової економіки та необхідність адресної допомоги, щоб виключити зловживання з боку населення й утриманство.
1817	Давід Рікардо	Начала політичної економії та оподаткування	Розглянуто питання реальної та номінальної заробітної плати: «Здатність робітника утримувати себе та сім'ю» залежить не від кількості грошей, які він отримує у вигляді заробітної плати, а від кількості їжі, предметів життєвої необхідності та комфорту, що стали для нього вкрай необхідними в силу звикання, які можна придбати за ці гроші».
1844	Карл Маркс	Економіко-філософські рукописи	«Традиційний рівень життя» передбачає не тільки задоволення потреб фізичного життя, а й задоволення певних потреб, породжених тими суспільними умовами, у яких люди перебувають та виховуються.
ІІ етап			
1857	Ернст Енгель	Закони Енгеля	Встановлено низку залежностей між доходами й витратами населення (набули назву «закони Енгеля»): зі збільшенням доходу в бюджеті сім'ї частка витрат на харчування зменшується (I закон Енгеля); частка витрат на одяг не змінюється (II закон); частка витрат на житло, у тому числі опалення й освітлення, залишається постійно (III закон); частка витрат на освіту й лікування збільшується (IV закон).
1890	Альфред Маршалл	Принципи економічної науки	Працівник оцінює свою участь у виробництві через зіставлення доходів і витрат. Пропозиція праці пояснюється як демографічними факторами, так і суб'єктивними оцінками важкості праці. Попит на робочу силу детермінований законами спадної корисності та спадної продуктивності, «заробітна плата кожної категорії працівників має тенденцію дорівнювати чистому продукту, виробленому додатковою працею граничного робітника».
1906	Вільфредо Парето	Підручник політичної економії	Якщо в результаті якої-небудь події один індивід покращує свій становище, при цьому не погіршується становище всіх інших індивідів, то така подія призводить до росту суспільного добробуту.
1920	Артур Пігу	Економічна теорія добробуту	Обґрунтовано поняття економічного добробуту (суспільний добробут, для якого можна прямо або побічно застосовувати шкалу виміру за допомогою грошей) та факторів, що на нього впливають. Поняття індивідуального добробуту не зводиться до його економічного аспекту і включає такі показники якості життя, як умови довкілля, праці та відпочинку, доступність освіти, громадський порядок, медичне обслуговування тощо. Звернуто увагу на недосконалість показника національного доходу як вимірювача економічного добробуту.

На основі аналізу наукових праць виділено етапи в історії досліджень цього поняття (табл. 1), які відрізняються як розумінням його сутності, так і завданнями та методами досліджень.

I етап – до першої половини XIX ст., який майже збігається з періодом становлення класичної політекономії та формуванням капіталістичних відносин на Заході. У цей час відбувалося зародження термінології. Актуальними суспільними проблемами на той час були: достатність розміру отримуваної заробітної плати, державної допомоги малозабезпеченим сім'ям, чинники зростання добробуту нації тощо. Особливе місце в працях відводилося ролі держави в регулюванні суспільних відносин.

II етап – з другої половини XIX ст. по 20-ті рр. XX ст. Акценти змістилися з політико-економічного на економіко-статистичний ракурс аналітичної оцінки рівня життя, розробляються економічні теорії добробуту. Акцентування уваги на прикладних дослідженнях пояснюється змінами практичних потреб суспільства та цілей розвитку економіки. Однією з відомих робіт цього етапу є «Ієрархічна піраміда потреб» А. Маслоу. В дослідженнях вирішуються питання щодо стандартів життєдіяльності, зокрема реальної вартості життя працюючого населення, і, відповідно, необхідної величини заробітної плати.

III етап – з 20-х рр. XX ст. по теперішній час. Основну увагу науковці приділяють питанням пом'якшення антагонізмів та гармонізації інтересів різних суспільних верств населення, практичній реалізації обмеження невинного рівня диференціації доходів та подолання бідності. У світовій науці відбулося перенесення акцентів досліджень з економічних на соціально-економічні. Центральним елементом економічної системи визнається людина, національна економіка функціонує для задоволення потреб та інтересів населення. Значно збагачується термінологічна база досліджень, поряд із поняттям «якість життя» і «рівень життя» науковці використовують терміни «спосіб життя», «стиль життя».

Термін «якість життя» вперше був використаний у 1963 році Дж. Кеннеді, роком пізніше – Л. Джонсоном [6]. Із середини 60-х років категорія «якість життя» стала об'єктом дослідження в рамках вивчення так званих «соціальних індикаторів». На початку 70-х років діапазон досліджень значно розширився.

Наукову ідею щодо якості життя реалізовано в Глобальній концепції людського розвитку. Економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй на початку 90-х років узагальнено й систематизовано пропозиції фахівців різних профілів (демографів, соціологів, економістів, екологів і інших). У документі зі стратегії подальшого розвитку людства провідним положенням є роль та значення людського фактору в глобальному економічному розвитку. Доповіді щодо людського розвитку надаються щорічно [7].

З 1993 року для порівняльної оцінки бідності, грамотності, освіти, середньої тривалості життя й інших соціальних показників країни використовують індекс розвитку людського потенціалу. ООН для оцінки якості життя населення в будь-якій країні застосовує індекс бідності.

Дослідження рівня та якості життя, що проводилися в Україні, мають свою специфіку, оскільки пов'язані спочатку із входженням до царської Росії, потім – до колишнього РСФСР, а вже з 1991 року – із набуттям незалежності та розбудовою нової держави, що наклало певний відбиток. Виходячи з вищезазначеного, українську історію дослідження щодо рівня життя населення можна умовно поділити на три етапи.

I етап – за часів царської Росії. Наукові проблеми в означеній сфері мали специфіку: дослідження пов'язані з питаннями достатнього рівня життя робітників, кріпаків, селян, поміщиків, реформування економіки і доцільності кріпацтва. В епоху Петра I найвидатнішими дослідниками були І. Посошков, Ф. Салтиков, Г. Фік, у працях яких відображалися власні підходи щодо проведення реформ. Так, І. Посошков у праці «Мізерність та багатство» прослідкував залежність між зростанням багатства та

продуктивністю праці. На його думку, праця має давати прибуток, тобто надлишок понад витрати, що є достатнім для існування працівника. Розмір такого надлишку залежить від рівня продуктивності праці і від міри залучення до виробництва всього працездатного населення. У праці відбито позитивне ставлення щодо матеріального заохочення якісної та продуктивної праці.

М. Ломоносов у своїх трудах висвітлював негативні соціальні аспекти тогочасного суспільства та їх причини. Зокрема, у праці «Для користі суспільства ...» основну увагу приділено питанням кількості та структури населення, зроблено пропозиції щодо збільшення народжуваності і зниження смертності, зростання тривалості життя, залучення переселенців.

В. Белінський, О. Герцен і М. Чернишевський в своїх працях пропагандували соціальну економіку, зокрема теорію щодо «правила здорового глузду», яка полягає в тому, що необхідно знайти спосіб економічного устрою, за якого вироблене належить виробнику. Разом з тим, в економічних школах підтримувалися й західні ідеї, зокрема щодо теорій, в яких прибуток пов'язували з експлуатацією праці. Виходячи з наведеного, дослідження в сфері рівня та якості життя населення вже на цьому етапі розвитку понятійного апарату були заполітизованими, оскільки в них як виправдовувалась нерівність під час обґрунтування раціональних потреби різних верств населення, так і гостро ставилися питання щодо злиднів трудящих в результаті експлуатації.

II етап – за часів колишнього РССР. Починаючи з 20-х рр. проводяться дослідження з проблем розподілу суспільних благ за працею, обґрунтування раціональних норм споживання та тенденцій досягнутого його рівня для демонстрації загального економічного зростання. Між тим, РССР відставав від західних країн за показниками в розрахунку на душу населення, мав певну політичну орієнтацію, що передбачало розробку власної концепції щодо «рівня життя населення» та відбивалося як на відповідній термінології, так і на формуванні переважно економіко-статистичного напрямку досліджень споживання населенням товарів і послуг. У цей час дослідження, що проводяться у західних країнах, націлені вже на визначення рівня задоволення потреб, що відображено в концепції якості життя.

У 70-ті рр. здобутки вітчизняних науковців пов'язані з теоретико-методологічними засадами дослідження рівня життя населення країни та регіонів, встановленням чітких характеристик щодо поняття «рівень життя», поряд із яким застосовувалися такі, як «спосіб життя» та «добробут» (табл. 2). Пропонувалося під рівнем життя населення розуміти кількісну, а способом життя – якісну характеристику життєдіяльності. Українськими науковцями добробут розглядався як «сукупність умов життєдіяльності людини (населення), які створюються під час виробництва, розподілу, обміну, споживання, формують ієрархію потреб та визначають їх задоволення» [8]. Зарубіжні дослідники, за аналізом їх праць [9], пов'язують добробут з певним станом задоволення потреб індивідів, суспільства, сформованим, перш за все, кількістю доступних благ. При цьому аналізуються потреби не тільки матеріальних, але й духовних благ.

Таблиця 2

Понятійний апарат в дослідженнях щодо якості життя
за часів колишнього РССР

Рік	Автор	Назва	Основний зміст
1978	А. Пашков	«Людина і суспільство», «Комплексні соціальні дослідження»	Розглядав категорії «добробут» та спосіб життя як різнотипові та водночас пов'язані та однопорядкові за своїми цільовими орієнтаціями. Такий погляд пояснювався тим, що вдосконалення як способу життя, так і добробуту передбачає зростання можливостей населення.

Продовження табл. 2

1988	Л. Сохань, В. Тихонович, В. Шинкарук	Науково- технічний прогрес і людина	Завдяки роботі авторів затвердилось «словникове» визначення стилю життя як соціально-психологічної категорії, що виражає певний тип поведінки людей: індивідуально засвоюваний або обирається, стійко відтворює відмінні риси спілкування, побутового укладу, манери, звички, схильності і т.п., типові для певної категорії осіб, що виявляють своєрідність їх духовного світу через «зовнішні форми буття».
------	--	---	---

Незважаючи на різницю в понятійному апараті, науковці проводили, по-суті, статистичні дослідження рівня життя населення за такими показниками, як доходи та витрати населення на споживання матеріальних і духовних благ, тим більш вчені радянської епохи, оскільки споживання за тих часів розглядалося як завершальний етап відтворення, для вимірювання якого використовували статистичну оцінку вже досягнутого рівня.

Отже, за радянських часів дослідження в сфері якості життя населення значно розширили термінологічну базу, а запропоновані категорії й нині використовуються вітчизняними науковцями поряд із зарубіжною термінологією.

III етап – дослідження за часів незалежності України. В українських наукових колах більш популярними є дослідження рівня життя населення, в яких відображаються загальнодержавні аспекти проблеми. Досліджуються явища бідності, аналізуються доходи та витрати, майнове розшарування, розглядається проблематика визначення критеріїв середнього класу. Серед сучасних українських дослідників панує погляд на рівень життя у вузькому та широкому розумінні (табл. 3). Проблеми якості життя населення тільки починають розроблятися.

Таблиця 3

Дослідження якості життя за часів незалежності України

Рік	Автор	Назва праці	Основний зміст
2005	Н. Кізим, В. Горбатов	Якість життя населення та конкурентоспроможність України та країн ЄС	Проаналізовано сучасний стан якості життя України та потенціал її підвищення до середнього рівня в європейських країнах.
2006	Т. Заяць, Ю. Саєнко, А. Єрина	Рівень життя населення України	Висвітлено теоретико-методологічні засади дослідження рівня життя населення України
2010-2012	Е. Лібанова	Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки	Висвітлено основні соціальні та демографічні показники в Україні, а також виокремлюють розвиток та створення української моделі вимірювання якості життя
2013	Е. Лібанова, О. Гладун, Л. Лісогор	Вимірювання якості життя в Україні	

Отже, дотепер системним науковим дослідженням саме якості життя в Україні не приділено належної уваги. Між тим, з боку держави увага до вирішення проблем в цій сфері стосується, здебільшого, забезпечення соціальних стандартів, про що свідчить прийняття в 2000 р. Закону України «Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії». Згідно статті 1 цього Закону, «державні соціальні стандарти – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій», а саме розміри мінімальної оплати праці, доходів громадян, пенсії, соціальної допомоги, інших видів соціальних виплат, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму.

У відповідності до Державного класифікатору соціальних стандартів і нормативів, їх розподілено на групи згідно до об'єктів класифікації та визначених сфер: доходи населення; соціальне обслуговування; житлово-комунального обслуговування; транспортне обслуговування та зв'язок; охорона здоров'я; забезпечення навчальними закладами; обслуговування закладами культури; обслуговування закладами фізичної культури та спорту; побутове обслуговування, торгівля та громадське харчування; соціальна робота з дітьми, молоддю та різними категоріями сімей.

Отже, соціальні стандарти відображають мінімальні норми для населення певної країни і різняться за країнами залежно від її економічного розвитку. Оскільки регіони в країні мають неоднаковий соціально-економічний стан, досить обґрунтованою з точки зору оцінки перебігу соціальних процесів є необхідність диференціювати соціальні норми.

Враховуючи це, доречним є введення поняття соціальних параметрів суспільства, на відміну від законодавчо закріпленого поняття «соціальний стандарт», і проведення досліджень як на рівні країни, так і за її регіонами, порівняння з аналогічними регіонами інших країн і т.д. Такий підхід може бути покладений в основу моніторингу реалізації завдань поліпшення якості життя населення, який буде забезпечений шляхом використання сформованої системи соціальних параметрів як індикаторів для оцінювання, розроблення нових, а також використання вже існуючих методичних підходів до вимірювання [3, 8, 10-11], запропонованих вченими. Це сприятиме визначенню найбільш проблемних сфер та прийняттю ефективних управлінських рішень щодо поліпшення якості життя на національному рівні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, світова історія досліджень якості життя налічує не одне століття, має сформовану методологічну та термінологічну базу. Протягом етапів таких досліджень, які умовно поділено на три, кардинально змінюється мета – від збільшення загального добробуту країни до створення умов для максимального розвитку людини, що актуалізувало розробку принципово нових підходів до визначення суті та вимірювання категорії «якість життя населення». В Україні історично склалися три етапи розвитку досліджень в сфері рівня життя. Однак і дотепер системним науковим дослідженням якості життя в Україні не приділено належної уваги, держава більшою мірою обґрунтовано опікується рівнем соціальних стандартів та їх забезпеченням.

У контексті викладеного вважаємо доречним уведення поняття «соціальні параметри суспільства», які повинні відображати бажаний рівень якості життя населення країни в певний період її розвитку.

В подальшому необхідно розробити їх перелік і узгодити з існуючими в сфері якості життя. Такі науково обґрунтовані параметри дадуть змогу реалізувати стратегічну мету України як сучасної цивілізованої держави – забезпечити високу якість життя населення.

Література:

1. Баранова Н. П. Соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціальної політики України [Електронний ресурс] / Н. П. Баранова, Т. В. Новікова; Центр перспективних соціальних досліджень. – Режим доступу: http://www.cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=42:2010-06-13-21-23-56&catid=20:2010-06-13-21-06-26&Itemid=27.
2. Мандибура В. О. Рівень життя населення України та проблеми реформування механізмів його регулювання / В. О. Мандибура; ред: Д. П. Богиня. – К. : Парлам. вид-во, 1998. – 255 с.
3. Лібанова Е. М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу: монографія / Е. М. Лібанова. – К.: КНЕУ, 2008. – 328 с.
4. Лопушняк Г. С. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи: сутнісно-проблемні аспекти / Г. С. Лопушняк // Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – 2014. – № 2. – С. 491-499.
5. Мельниченко О. А. Підвищення рівня та якості життя населення: механізм державного регулювання: монографія / О. А. Мельниченко. – Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. – 232 с.
6. Дубсон Б. И. Буржуазная доктрина «качества жизни» / Б. И. Дубсон. – М.: Знамение, 1979. – 64 с.
7. Доклад о человеческом развитии 2014. Обеспечение устойчивого прогресса человечества: уменьшение уязвимости и формирование жизнестойкости / Резюме; пер. с англ.; ПРООН. – М.: Издательство «Весь Мир», 2014. – 21 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-summary-ru.pdf>.
8. Длугопольський О. В. Економіка добробуту та критерії її оцінки: політекономічний підхід / О. В. Длугопольський // Наука й економіка. – 2007. – № 3. – С. 5–8.
9. Фертікова Т. М. Дослідження динаміки добробуту населення України / Т. М. Фертікова // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1(3). – Том 2. – С. 339-340.
10. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз (колективна монографія) / За ред. Е. М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2007. – 328 с.
11. Приступа Є. Якість життя людини: категорії, компоненти та їх вимірювання / Є. Приступа, Н. Кеуриш // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2010. – № 2. – С. 54–63.

The importance of research in the sphere of quality of life and social standards has been shown. Their level and dynamics indicate a certain course of socio-economic processes and are important reference points for the development of society. In Ukraine, there is the necessity of effective functioning of the state support system of the quality of life and social standards through the use of international and domestic experience.

The stages of development of the conceptual apparatus in the global format, features of the stages of research in Ukraine have been defined. Three stages in world history studies identified based on the analysis of scientific papers. It is shown that as the investigation changed their aim (from the increase in the general welfare of the country to create the conditions for maximum human development), terminology and content of concepts. The category of «quality of life» has become the object of study since the mid 60s.

In Ukraine, the stages of the study the level and quality of life have their own specifics related to its first entry in Tsarist Russia (the first stage), and then – to the former RSSR (second stage), and since 1991 – with independence (third stage). Achievements of Russian scientists associated with the

development of theoretical and methodological principles in the standard of living of the population and regions, establishing clear characteristics of the concept of «standard of living», next to which were used as «life» and «well –being». During the time of independence in research are recognized nation-wide aspects of the problem, namely the phenomenon of poverty, income and expenses are analyzed, stratification, defined the criteria of the middle class. In generally, the government pays attention to the level of social standards and their provision, law establishes their concept as the minimum size of state guarantees on wages, incomes, pensions, social assistance, and other kinds of social benefits.

The introduction of the concept of «social dimensions of society» has been proposed. Such social parameters should reflect the desired level of quality of life of the population in a certain period of its development. Their monitoring at national and regional levels will allow to carry out a comparison with global peers and also to reflect not only a minimum level of social needs in a program documents.

УДК 342.92

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ⁴

**БЕСЧАСТНИЙ В.М., д.держ.упр.,
професор, ректор,
МЕРДОВА О.М., к.ю.н., доцент
кафедри спеціальних дисциплін та
адміністративної діяльності,
Донецький юридичний інститут МВС
України**

Статтю присвячено дослідженню актуальних питань сфери надання адміністративних послуг. Наголошується на необхідності делегування повноважень щодо надання адміністративних послуг органам місцевого самоврядування, які повністю відповідатимуть за організацію надання адміністративних послуг через відповідні центри, встановлення єдиних критеріїв ціноутворення за їх надання та впровадження ІТ технологій у зазначену сферу. Авторами проаналізовано нормативно-правові акти в зазначеній сфері і визначено шляхи їх удосконалення.

Ключові слова: адміністративні послуги, децентралізація адміністративних послуг, ціна на адміністративні послуги.

Стаття посвячена исследованию актуальных вопросов сферы предоставления административных услуг. Отмечается необходимость делегирования полномочий относительно предоставления

⁴ За матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Державне управління в контексті адміністративної реформи», яка відбулася 17-18 грудня 2015 року у м. Маріуполі за ініціативи Донецького державного університету управління за участі Іллічівської районної адміністрації Маріупольської міської ради та за підтримки ГО «Кримська діаспора»